

«Ελευθερία επιλογής», ναι.

«Ελευθερία επιλογής» εις βάρος της δικής μου ζωής, όχι.

6/3/2011

Παράρτημα Καρδίτσας Nosmoke.gr – «Όχι στον Καπνό»

Τα είδαμε σε αφίσες, τα διαβάσαμε σε συνεντεύξεις, τα ακούσαμε στις συζητήσεις τους. Ο λόγος για τα επιχειρήματα όσων ζητούν τη μη εφαρμογή του νόμου για την απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς δημόσιους χώρους. Πόσο βάσιμα είναι στην πραγματικότητα; Ας τα δούμε ένα προς ένα...

- Ο Νόμος 3860/10 περί καθολικής απαγόρευσης του καπνίσματος στους κλειστούς δημόσιους χώρους στερεί σε μια ομάδα ανθρώπων το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής.

Υπάρχει μια βασική αρχή, την οποία δυστυχώς σε αυτή τη χώρα συχνά ξεχνάμε, που έχει ως εξής: «Η ελευθερία του καθενός τελειώνει εκεί που περιορίζεται η ελευθερία του άλλου». Οι καπνιστές μπορούν να υπερασπίζονται το δικαίωμά τους να καπνίζουν, όμως αυτό το δικαίωμα δεν μπορεί να είναι απεριόριστο.

Και μια που αναφερόμαστε σε δικαιώματα ας δούμε κι ένα παράδειγμα από την καθημερινή ζωή. Μια παρέα που αποτελείται από καπνιστές και μη καπνιστές αποφασίζει να πάει σε ένα εστιατόριο. Αναγκαστικά είτε οι μεν είτε οι δε θα συμβιβαστούν σε μια κατάσταση που δεν επιθυμούν πραγματικά:

Αν συμβιβαστούν οι καπνιστές και επιλέξουν χώρο άκαπνο θα αναγκαστούν να μην καπνίσουν για 1 ή 2 ώρες, ή να βγαίνουν κάθε τόσο έξω για το τσιγάρο τους, πράγμα που σαφώς δεν τους είναι τόσο βολικό.

Αν συμβιβαστούν οι μη καπνιστές και επιλέξουν χώρο καπνιζόντων θα πρέπει να υποστούν τις βλαβερές συνέπειες του παθητικού καπνίσματος – άμεσες (βήχας, δακρυσμένα μάτια, πονοκέφαλος, γενικότερη δυσφορία) και μακροπρόθεσμες (καρδιοπάθειες, προβλήματα του αναπνευστικού, καρκίνος) αν κάνουν αυτή την επιλογή συστηματικά.

Έχουμε ουσιαστικά μια σύγκρουση δικαιωμάτων. Ανάμεσα όμως στα δύο το δικαίωμα στην υγεία είναι ανώτερο από το δικαίωμα σε μια συνήθεια που επιβαρύνει κάποιον άλλον και πρέπει να υπερισχύσει το πρώτο αν θέλουμε να λεγόμαστε πολιτισμένοι άνθρωποι. Οι μη καπνιστές δεν κάνουν κάτι το οποίο να επιβαρύνει την υγεία των γύρω τους, καπνιστών ή

μη. Αντίθετα οι καπνιστές επιβαρύνουν και την δική τους υγεία (είτε το συνειδητοποιούν είτε όχι) αλλά και την υγεία των άλλων θαμώνων – ακόμα και των άλλων καπνιστών, οι οποίοι εισπνέουν αέρα με μεγαλύτερη ποσότητα καπνού.

Ας μην ξεχνάμε ότι υπάρχουν άτομα για το οποία δεν τίθεται καν δικαίωμα επιλογής. Αυτά είναι τα παιδιά, τα οποία πρέπει να μεγαλώνουν σε ένα υγιές περιβάλλον και να μην εκτίθενται στα δηλητήρια που διαχέονται σε έναν κλειστό χώρο από τον καπνό των τσιγάρων.

- Όποιος ενοχλείται από τον καπνό των τσιγάρων στους κλειστούς χώρους, ας επιλέξει χώρους άκαπνους ή να μείνει σπίτι του.

Η πρώτη επιλογή ουσιαστικά δεν υφίσταται αφού αυτή τη στιγμή οι άκαπνοι χώροι είναι ελάχιστοι και σε κάποιες περιοχές ανύπαρκτοι. Ας υποθέσουμε όμως ότι το 60% των μη καπνιστών στην Ελλάδα αποφασίζει μια μέρα να σταματήσει να επισκέπτεται τους χώρους όπου επιτρέπεται το κάπνισμα και πηγαίνει μόνο σε εκείνους τους (ελάχιστους έστω) χώρους που είναι άκαπνοι. Αυτό σίγουρα δεν θα ήταν κάτι επιθυμητό για τους καταστηματάρχες που επικαλούνται το προαναφερθέν επιχειρήμα.

Ένα άλλο επιχειρήμα, βασικότατο, είναι η συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία κίνησης μέσα στην χώρα. Ο κάθε ένας από εμάς έχει την δυνατότητα (αν θέλει) να μην επισκεφθεί ένα μέρος στο οποίο καπνίζουν. Όπως ακριβώς ο καθένας μας ακολουθεί τις προτιμήσεις του και δεν κάνει εκδρομή στην λίμνη γιατί δεν του αρέσει το νερό, ή δεν ανεβαίνει στο βουνό γιατί προτιμά την θάλασσα, ή δεν πηγαίνει στον κινηματογράφο γιατί δεν του αρέσει η ταινία που προβάλλεται. Όμως αυτό οφείλεται στις προσωπικές του επιλογές και προτιμήσεις, και δεν είναι υποχρεωμένος να εξηγήσει γιατί δεν πάει εκεί. Ακριβώς έτσι ο καθένας μας έχει και την δυνατότητα να μπει σε δημόσιο χώρο όπου παρανόμως επιτρέπεται το κάπνισμα, ή σε ιδιωτικό (αλλά με ελεύθερη πρόσβαση στο κοινό, όπως τα εστιατόρια – εξαιρούνται οι ιδιωτικές λέσχες, φυσικά, όπου εγγράφεται μέλος και ακολουθείς το καταστατικό τους) στον οποίο πάλι παρανόμως επιτρέπεται το κάπνισμα. Όταν όμως είναι αδύνατη η είσοδος ενός ατόμου σε τέτοιους χώρους διότι κινδυνεύει η υγεία του, καταστρατηγούνται πολλά συνταγματικά του δικαιώματα εξ αιτίας της επιθυμίας ενός άλλου ατόμου να παρανομήσει.

- Η απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς δημόσιους χώρους είναι αντιδημοκρατική, όπως και κάθε νόμος με μορφή απαγόρευσης αφού περιορίζει ελευθερίες.

Κανείς δεν αμφισβητεί την αξία της ελευθερίας ωστόσο η συμβίωση μας με άλλους ανθρώπους πρέπει να προστατεύεται από κάποιους κανόνες αλλιώς υπερισχύει ο νόμος της ζούγκλας, αναρχία και ασυδοσία.

- Αν σας ενοχλεί ο καπνός του διπλανού σας σε έναν κλειστό χώρο μπορείτε απλά να του ζητήσετε να σας σεβαστεί και να το σβήσει.

Πρακτικά αυτό είναι ανεφάρμοστο αν δεν υπάρχει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο. Είναι βέβαιο ότι αν ζούσαμε σε μια ιδανική κοινωνία, της οποίας οι πολίτες θα είχαν υψηλό επίπεδο παιδείας και καλλιέργειας, ο σεβασμός για τα δικαιώματα του συνανθρώπου μας θα καθοδηγούσε την κοινωνική μας συμπεριφορά αναλόγως, και το πρόβλημα του παθητικού καπνίσματος δεν θα υπήρχε. Επειδή όμως είμαστε μακριά από μια τέτοια κοινωνία, η παρέμβαση του κράτους με νόμο για την επίλυση αυτού του προβλήματος είναι απαραίτητη.

- Τι θετικό μπορεί να φέρει η καθολική απαγόρευση του καπνίσματος στους κλειστούς δημόσιους χώρους εκτός από το να ικανοποιηθεί η επιθυμία των μη καπνιστών;

Κρίνοντας από το τι συνέβη στο εξωτερικό μετά την εφαρμογή του σχετικού νόμου, μπορεί πλέον κάποιος να πει με βεβαιότητα ότι θα υπάρξει σαφής μείωση σε εμφράγματα, εγκεφαλικά και καρκίνους στον πληθυσμό, άρα και μείωση στις δημόσιες δαπάνες που απαιτούνται για νοσήλια τέτοιων περιστατικών και ασθενειών.

Τα χρήματα αυτά, που προέρχονται από εμάς τους φορολογούμενους, καπνιστές και μη, θα μπορέσουν να εξοικονομηθούν και να χρησιμοποιηθούν για κοινωφελείς σκοπούς.

- Το τσιγάρο είναι νόμιμο προϊόν και δεν μπορεί να απαγορεύεται η χρήση του για όποιον χώρο και να μιλάμε.

Και το αυτοκίνητο είναι νόμιμο προϊόν, όμως είναι παράνομο να το οδηγείς με 180 χιλιόμετρα την ώρα σε κατοικημένη περιοχή γιατί αποτελεί σοβαρό δημόσιο κίνδυνο. Είναι αυτονόητο επίσης ότι δεν μπορείς να απαιτήσεις από τον άλλον να μην κυκλοφορεί στους δρόμους επειδή εσύ θέλεις να οδηγήσεις με τέτοια ταχύτητα ή επειδή θέλεις να οδηγήσεις μεθυσμένος. Το τσιγάρο είναι όντως νόμιμο προϊόν αλλά η έκθεση άλλων ανθρώπων στον καπνό του είναι τόσο βλαβερή όσο εν δυνάμει και η ανεύθυνη οδήγηση.

- Η αυστηρή εφαρμογή του νόμου θα φέρει πτώση του τζίρου στα καταστήματα αναψυχής και ψυχαγωγίας και παράλληλα θα γίνει αιτία να χαθούν πάρα πολλές θέσεις εργασίας.

Αυτό το επιχείρημα είναι μια απλή υπόθεση, ανυπόστατη ως προς την ουσία της. Σε όλες τις χώρες του εξωτερικού όπου ο νόμος εφαρμόστηκε ρητά και χωρίς εξαιρέσεις που δημιουργούν αθέμιτο ανταγωνισμό, ο τζίρος των καταστημάτων όχι μόνο δε μειώθηκε αλλά αυξήθηκε, αφού παράλληλα οι καταστηματάρχες βελτίωσαν τις υπηρεσίες και το προϊόν τους προς τους πελάτες και όλοι βγήκαν κερδισμένοι.

Μην ξεχνάμε τέλος ότι το 80% των κατοίκων αυτής της χώρας λέει «ναι» στην εφαρμογή του αντικαπνιστικού νόμου.

- Ας εφαρμοστεί ο νόμος σε χώρους όπως νοσοκομεία, σχολεία, δημόσιες υπηρεσίες κλπ. Σε ιδιωτικές επιχειρήσεις όμως πρέπει ο ιδιοκτήτης να μπορεί να αποφασίζει πώς ακριβώς θα λειτουργεί το χώρο του.

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν είναι έτσι κι αλλιώς ελεύθερες να λειτουργούν κατά τη βούληση του ιδιοκτήτη τους. Υπόκεινται σε νόμους και κανονισμούς ασφαλείας ως προς τους χώρους τους από το κράτος, το οποίο έχει κάθε δικαίωμα να επιβάλλει απαγόρευση σε κάτι που αποδεδειγμένα βλάπτει την υγεία όσων επισκέπτονται αυτούς τους χώρους. Απαιτούμε από το κράτος να μας διασφαλίζει μέσω των μηχανισμών ελέγχου ότι τα τρόφιμα που καταναλώνουμε στα εστιατόρια είναι ασφαλή, ότι υπάρχουν έξοδοι κινδύνου σε περίπτωση πυρκαγιάς, ότι τηρούνται οι συνθήκες υγιεινής στις κουζίνες, ότι έχουμε

δυνατότητα καταγγελίας και μήνυσης σε περίπτωση που βλαφθεί η υγεία μας λόγω δηλητηρίασης μετά από κατανάλωση μολυσμένου προϊόντος. Απαιτούμε με τον ίδιο τρόπο την εφαρμογή και των νόμων που εξασφαλίζουν περισσότερη υγεία σε όλους μας, καπνιστές και μη.

Εκτός όμως από εμάς τους θαμώνες και επισκέπτες των εστιατορίων, μπαρ, και άλλων παρόμοιων χώρων, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχουν και οι άνθρωποι που εργάζονται εκεί, και οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να εκτίθενται επί πολλές και συνεχόμενες ώρες στον καπνό, ο οποίος συνήθως επιβαρύνει τις δύσκολες συνθήκες εργασίας τους (ορθοστασία, θόρυβος, χημικές ουσίες, κλπ). Εάν αποδεχτούμε ως υπόθεση εργασίας ότι εμείς έχουμε την δυνατότητα της επιλογής της εισόδου ή μη σε έναν χώρο όπου όλοι καπνίζουν, οι εργαζόμενοι πιθανόν (και λόγω της οικονομικής κατάστασης) να μην την έχουν, και να είναι υποχρεωμένοι να επιβαρύνουν την υγεία τους.

Το άρθρο αυτό το αφιερώνουμε στην μνήμη του φίλου μας και μέλους της ομάδας μας Γιώργου Παδιώτη, που έφυγε από τη ζωή ξαφνικά στις 4 Μαρτίου 2011. Τον αποχαιρετούμε με αγάπη.